

УДК 378:174.8

## КУРАТОР АКАДЕМІЧНОЇ ГРУПИ ЯК КЛЮЧОВИЙ СУБ'ЄКТ ВИХОВНОЇ СИСТЕМИ ВНЗ

О. П. Лучанінова

*У статті розглядається діяльність куратора академічної групи як ключового суб'єкта виховної системи вищого технічного навчального закладу; розкривається необхідність перегляду обов'язків куратора академічної групи у технічному виші. Наголошено, що куратор сьогодні є ключовою фігурою суб'єкт-суб'єктних стосунків зі студентом у навчально-виховному процесі, тому що може виконувати функції фасилітатора, координатора навчально-виховних дій студента, здійснювати духовно-культурний супровід становлення його як особистості.*

**Ключові слова:** куратор, фасилітатор, академічна група, формування особистості, виховна система, суб'єкт-суб'єктні стосунки.

**Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями.** Роль вищих навчальних закладів у вирішенні питань формування особистості, її виховання є беззаперечною. Відміна у 90-ті роки ХХ століття інституту кураторства на пострадянському просторі зіграла свою негативну роль. Ще й сьогодні спостерігається з боку викладачів нерозуміння важливості виховання студентів. Йде апеляція на те, що у вищий навчальний заклад приходить вже сформована особистість, яка має свою групу цінностей, якостей, свій індивідуальний простір, і навряд чи викладач має право туди втручатися. Не можна сприймати освіту як джерело надання освітніх послуг. Досвід показує, що навчання, яке виключає духовно-моральну складову й орієнтується лише на передачу максимального обсягу знань та освоєння технологій, не забезпечує професійної успішності фахівця й неминує спричиняє кризу соціально-культурної та особистісної ідентичності. Навчання ефективно лише настільки, наскільки йому вдається пробудити в людині людське (її духовність, волю до самопобудови, самоконструювання, інтерес до самопізнання й самовизначення).

Проблема відсутності ціннісних орієнтирів стала «надбанням» не певної країни чи групи країн, а поширилася практично на всі

континенти земної кулі. Особливо глибоко вона проникає туди, де загострюються соціально-культурні і політичні протиріччя, що характерно й для сучасної України [14].

Сьогодні це скоріш суспільство одночасно надмірного достатку й морального зубожіння, неймовірних можливостей, свободи для молодої людини й екзистенційного вакууму. Як зазначав Е. Кант, «...два людських винаходи можна вважати найважчими: мистецтво управляти і виховувати, але саме на них тримається суспільство». Тому правомірно стверджувати, що «істинне виховання повинно готувати людей до кращого стану всього суспільства» [5, с. 87]. Фактом є те, що сьогодні у вищі навчальні заклади вступають молоді люди з вже сформованою системою цінностей, певною життєвою позицією. То чи треба ще щось додавати, виховувати в студентів упродовж навчання у ВНЗ? Ми вважаємо, що так, адже процес виховання, самовдосконалення особистості триває все життя. Більша частина молоді не хоче напружувати зусилля, живе за інерцією, вища освіта сприймається нею як необхідна умова для кращого працевлаштування, а не як ознака освіченості й культури. Важливо підкреслити, що епоха перемін – це завжди важко для суспільства. Складність проблеми виховання сучасної молоді обумовлена ще й тим, що ціннісні пріоритети у значної частини молоді розмиті, не затребувані. Має відбутися зміна освітньої парадигми із системи, орієнтованої на викладача, до системи, орієнтованої на студента» [20, с. 28]. Отже, треба допомогти молодим людям в умовах вищого навчального закладу сформувати або розвинути здатність створювати себе. Зазначимо, що молодь сьогодні заробляє статки на інформаційних технологіях, до речі, це менша, але більш активна її частина. Як допомогти студентам нести відповідальність за своє життя, життя суспільства? Як перейти від декларування цінностей до відповідальності? [22].

Сучасна соціальна та освітня ситуація характеризується недооцінкою виховних функцій вишу. Спроби поставити навчальні заклади поза виховним процесом все більше суперечать педагогічній теорії та освітній практиці. Час навчання у вищому навчальному закладі – це період, коли особливо інтенсивно відбувається розвиток, виховання і становлення особистості студента, здійснюється його професійна підготовка [16].

Складність нашого дослідження пов'язана з тим, що на кризовий етап функціонування виховної системи вищого технічного навчального закладу лягає загальнодержавна криза в освіті, вихованні, суспільстві.

90-ті роки зіграли свою роль у нівелюванні виховних засад у ВНЗ. Як результат, суспільство отримало покоління студентської молоді з розмитими, фальшивими цінностями. «Найважливіша мета життя не економічна, не соціальна, а духовна», – ці слова філософа М. Бердяєва [2, с. 319] у XXI столітті мають бути орієнтиром не тільки для всіх освітньо-виховних програм, але й для діяльності куратора академічної групи. Констатуємо відсутність кадрів, які спроможні проводити виховну роботу відповідно до сучасних вимог. Проблема полягає у тому, що більшість викладачів ВНЗ не має відповідної системної підготовки з виконання виховних функцій за нових умов функціонування суспільства та нових потреб, які формуються сьогодні у суб'єктів освітнього процесу; практично не має можливості перепідготовки та підвищення своєї кваліфікації [1].

Необхідно зазначити, що жоден заклад освіти не може функціонувати без виховної системи, системи виховної роботи та системи управління нею. Куратор академічної групи студентів є важливою ланкою в системі управління цієї системи. Безперечним є той факт, що в умовах соціальної, економічної кризи відбувається швидка деформація існуючих виховних систем. Нові ж виховні системи формуються повільно, те ж можна сказати й про нові концепції, парадигми виховання [11, с.114]. У подібному контексті досліджує це питання Г. Пономарьова, яка зазначає, що «специфічність педагогічного процесу у вищій школі полягає в тому, що він, передусім, має бути спрямований на розвиток, саморозвиток, самодостатність і самоствердження особистості майбутнього спеціаліста-професіонала, вихованої, високодуховної особистості» [15, с. 19]. Ігор Ільїнський у своїх роздумах про освіту й політику наголошує на тому, що «ціннісна свідомість молоді кінця XX - початку XXI ст. кардинально змінилася в порівнянні з попереднім поколінням: позитивні установки на суспільно-політичну діяльність змінилися байдужістю; впав престиж політичної кар'єри і влади, тільки 18% опитаних вважають важливою цю цінність; студенти серйозно починають замислюватися про побудову професійної кар'єри вже на початковому етапі навчання в ВНЗ. Виростає новий тип населення, готового задовольнятися ерзацами свободи і демократії, людей боягузливих і довірливих, нескінченно терплячих до насильства, до всіх нових економічних криз, національних конфліктів і регіональних війн, тероризму та піратству, до всіх нових бід, загроз і небезпек, які виникають в численних кількостях, немов з ящика Пандори [10]. Саме такий тип молодих людей сьогодні вступає у вищу школу.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковане вирішення проблеми і на які спирається автор.** Проблеми виховання студентів у вищих навчальних закладах присвячено значну кількість наукових праць: цілісність виховного процесу (В. Ортинський), удосконалення системи виховання (Ю. Мельник), особистісно-зорієнтоване виховання (І. Бех), виховання духовної культури студентів (М. Роганова), аналіз виховної діяльності педагога (В. Безпалько, О. Дубасенюк, Г. Троцько), організація виховної роботи у вищих закладах освіти (Г. Пономарьова, С. Сисоєва), духовна культура як цінність (Г. Шевченко); методологічні основи виховання (В. Андрущенко, І. Зязюн, В. Кремень, В. Луговий, Н. Ничкало та ін.), особливості виховної системи вищого технічного навчального закладу в умовах соціально-економічної кризи (О. Лучанінова); педагогічні умови організації позааудиторної виховної роботи у вищих закладах освіти (Т. Куриленко, І. Смирнов, Т. Степура). Особливості виховної роботи в системі ВНЗ, викладання й виховання у вищій школі розглядають Г. Савош, Ю. Фокін та ін.; діяльність куратора академічної групи українського ВНЗ і тьютора британського університету – М. Голубєва, А. Жульківська; роль наставника академічної групи – Л. Маценко, Р. Сопівник; питання технології роботи куратора академічної групи – І. Авдєєва, С. Гура, В. Базилевич, Н. Косарева, І. Мельникова, В. Рябенченко, В. Сергєєва та ін. [1; 11; 13; 15; 19].

**Постановка не вирішених частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття.** Освіта розглядається як синтез навчання, виховання й самовиховання, розвитку, саморозвитку й соціалізації. Це дає підставу трактувати освіту як багаторівневий освітній простір, що створює умови для саморозвитку особистості. Виховний процес у вищій школі спрямований на формування особистості, в якій поєднані високі професійні і духовно-моральні якості. Кожен ВНЗ має можливість розробити власну модель фахівця, на яку й розрахований навчальний процес. Модель особистості спеціаліста – випускника ВНЗ – включає як особистісні, так і професійні якості, на відміну від моделі спеціаліста, в якій перелічені види професійної діяльності та її структури. Реалізуючи освітні виховні програми, необхідно забезпечити ціннісно-формуєчу спрямованість навчального процесу завдяки його гуманітарному і виховному компонентам [9]. У працях вітчизняних науковців розкриваються методологічні, теоретичні та змістовно-технологічні аспекти виховання, науковий пошук спрямовується на багатоаспектне висвітлення шляхів

реалізації сучасних підходів до змісту, форм і технологій виховної роботи.

Сучасне суспільство втратило моральні і ціннісні орієнтири, в таких умовах виросло ціле покоління молоді, що стає сьогодні вихователями власних дітей. Отже, сучасне покоління студентів, що виросло у специфічних умовах постмодерністської епохи, приходять у вищий навчальний заклад зі своїми особливостями і запитам.

Цільне місце у цих дослідженнях відводиться ролі куратора в сучасних умовах соціально-гуманітарної кризи як у суспільстві, так і в системі вищої освіти.

**Мета статті** – розглянути діяльність куратора академічної групи як важливу ланку виховної системи вищого технічного навчального закладу.

**Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих результатів.** Вища технічна освіта є продуктом суспільної практики, є спеціально організованою системою діяльності, мета якої полягає в тому, щоб забезпечити успішне вирішення комплексу соціально важливих завдань підготовки висококваліфікованих спеціалістів, здатних жити і працювати в суспільстві, продукувати матеріальні та духовні цінності, реалізовувати власний психологічний та духовний потенціал, активно взаємодіяти в різних умовах повсякденного життя й професійної діяльності. Л. Романкова зазначає, що виховання у контексті суспільства знань є ключовим елементом формування особистості, воно здійснюється тільки в суспільстві, певними суспільними інституціями; виховання формує ціннісні орієнтири особистості; спрямоване на інтеграцію індивіда в навколишній світ; має цілеспрямований та планомірний характер; залежить від стану і напрямку еволюції суспільних відносин [17].

Виховна система – це живі люди, які взаємодіють у досягненні поставлених навчально-виховних завдань. З такої точки зору постає актуальність питання компетентності суб'єктів виховного процесу. Під компетентністю суб'єктів (куратори, заступники деканів з виховної роботи) виховної діяльності ми розуміємо глибоку їх обізнаність із теоретичними основами виховної роботи та психологією розвитку студента періоду пізньої юності, здатність якісно проводити виховну діяльність, аналізувати її результати та здійснювати коригування з метою виведення організації виховної роботи на якісно новий рівень.

Так, куратор академічної групи, з'ясовуючи рівень вихованості студентів, повинен розуміти, що «характерною межею морального розвитку в цьому віці є посилення свідомих мотивів поведінки. Помітно зміцнюються ті якості, яких не вистачало повною мірою у старших класах загальноосвітньої школи, – цілеспрямованість, рішучість, наполегливість, самостійність, ініціатива, уміння володіти собою. Куратор повинен враховувати, що у студентів підвищується інтерес до моральних проблем (мети, способу життя, обов'язку, любові, вірності тощо). Це вік безкорисливих жертв і повної самовіддачі, разом з тим у поведінці молоді спостерігаються і негативні прояви студентська молодь стратифікована на групи, що відрізняються інтелектуальними і моральними параметрами» [6].

Дослідники Е. Давиденко, Ю. Родіна, створюючи соціологічний портрет сучасного студента, зазначають, що вся сукупність сучасних студентів досить явно розділяється на три групи: 1) студенти, зорієнтовані на освіту як на професію; 2) студенти, які зорієнтовані на бізнес 3) студенти, яких, з одного боку, можна назвати такими, що не «визначилися», з іншого – пригніченими різними проблемами особистого, побутового плану [6].

Тож на часі перегляд обов'язків куратора академічної групи у технічному виші. За європейськими освітніми стандартами, куратор сьогодні виконує функції фасилітатора, координатора навчально-виховних дій студента, здійснює духовно-культурний супровід становлення його як особистості, а, отже, є ключовою фігурою суб'єкт-суб'єктних стосунків зі студентом у навчально-виховному процесі. У багатьох вітчизняних вишах викладач починає наповнювати свою діяльність новим змістом – академічний консультант, тьютор (куратор окремого студента або групи студентів), куратор освітньої програми. Така діяльність викладача спрямована на якість освіти. І саме тут ми спостерігаємо суперечливу позицію, яку займає певна частина професорсько-викладацького складу навчального закладу: надання тільки освітніх послуг студентам і повне заперечення виховного впливу на особистість студента. Хибність цієї позиції можна спростувати тим, що сьогодні сама освіта є цінністю. На викладача, який часто ще й виконує функції куратора академічної групи, покладається відповідальність за створення умов для студента, щоб останній захотів стати професіоналом-особистістю.

Вивчаючи трансформаційні процеси у вищій школі, Н. Дем'яненко зазначає, що тьюторство передбачає академічний супровід

індивідуальної освітньої траєкторії студента викладачем, більш досвідченим носієм знань і досвіду в аудиторній, дистанційній, парній, індивідуальній чи груповій формі. Виділяється універсальне тьюторство, що передбачає педагогічну взаємодію тьютора зі студентами, дистанційне он-лайн і оф-лайн тьюторство за посередництва інформаційних технологій та ін. Класичне тьюторство – це регулярні індивідуально-групові заняття викладача-тьютора з декількома прикріпленими до нього на весь період навчання студентами. Тьютора слід розглядати перш за все як наставника [7, с. 23]. У традиційній структурі тьюторства виділяють три різні функції. Director of studies відповідає за навчання студентів у цілому, moral tutor – за їх моральність, tutor курує навчання окремого студента упродовж семестру чи навчального року. Історичним корінням тьюторства завдячує Оксфордській моделі освіти, з тією різницею, що в Оксфорді усі зазначені функції виконує одна й та сама особа, а в Кембриджі тьютор веде практичні заняття і називається supervisor [7, с. 23]. Дослідниця уточнює, що в його обов'язки входить контроль за успішністю студентів, їх ставленням до навчання, формуванням навичок самостійної роботи. Доцільність упровадження тьюторства у вітчизняну систему підготовки педагогічних кадрів пояснюється суттєвим переважанням у навчальних планах і програмах годин, виділених на самостійну роботу, над аудиторною, що трансформує процес освіти в самоосвіту [7, с. 23].

Тьютор – не просто викладач, це особистий науковий керівник студента, лектор, наставник, партнер, тренер, колега, вихователь у одній особі, який сприяє розвитку логічного мислення, засвоєнню навчального матеріалу, перебирає на себе виховні функції.

Створення таких умов викликане потребами формування нової генерації фахівців – носіїв і джерел соціальної та професійної діяльності, високої культури, з розвинутими індивідуальними здібностями, спроможних концептуально осмислювати та проектувати власну освітньо-виховну діяльність; готових взяти на себе відповідальність за прийняття рішень. У цьому процесі на перше місце виходить вміння відстоювати свою власну ініціативу і позицію. Крім того, на можливість отримання значних результатів у вихованні студентської молоді можна розраховувати шляхом встановлення такого освітньо-виховного простору, який є організованою ефективною педагогічною системою, що реалізується в аудиторних і позааудиторних заняттях і дає можливість студентам відчути себе особистістю та орієнтуватися на власний індивідуальний розвиток [8].

Тож відродження інституту кураторства на нових професійно-ціннісних засадах у вишах є пріоритетним завданням. З огляду на це, куратору треба обов'язково мати під рукою підручники з педагогіки і психології вищої школи, в яких характеризується студентський вік (18–25 років) як особливий період у житті людини. Вік від 18 до 25 років складає швидше початкову ланку в ланцюзі зрілих вікових періодів, ніж завершальну в ланцюзі періодів дитячого розвитку. У соціально-психологічному аспекті студентство, порівняно з іншими групами населення, відрізняється більш високим освітнім, культурним та пізнавальним рівнями.

Куратор як представник системи управління навчально-виховним процесом у вищому навчальному закладі повинен управління виховним процесом спрямовувати на розвиток самостійності, ініціативи студентів. Цього досягають за умови, що педагоги націлюють їх на самостійний пошук цікавих видів діяльності та створення для них сприятливих умов. Куратор-викладач має залишатися мудрим старшим другом і наставником молоді людини, але на умовах співпраці з нею, яка передбачає, що його виховний вплив доповнюватиметься її роботою над собою – самовихованням [12; 14].

Проте є деяка відмінність у ролі професійного навчання та виховання у становленні особистості майбутнього фахівця. Професійне навчання діє на індивідуально-виконавчий зміст діяльності студента, формує в нього професійні знання, уміння і навички. Виховання ж виробляє ставлення, смисли навчально-професійної діяльності. Якщо професійне навчання студента не спирається на смисли майбутньої його професійної діяльності, які повинні бути сформовані вихованням, то воно малоефективне у становленні особистості майбутнього фахівця.

Важливим завданням у діяльності куратора є формування у студентів високої поваги до правової культури, до Конституції України, до принципів і норм цивілізованого демократичного суспільства. Проте, на жаль, зараз існує невиправдана автономність навчання і виховання. Для забезпечення єдності навчання, виховання і розвитку особистості майбутнього фахівця має змінитися освітня парадигма вищої школи, яку образно можна сформулювати так: «Від освіти для екзамену до освіти для формування особистості майбутнього фахівця». Можливо, для виконання цієї місії нам треба переглянути традиційні функції куратора, додавши до них варіант тьюторства, але, як зазначає Бойко, «у нашій країні тьюторство – професія, якої немає і яка вже є, і буде, у зв'язку з ситуацією в суспільстві, зменшення кількості студентів та учнів кризою виховання» [4, с. 9].

Зростає загальнонаціональна роль вищої школи як важливого соціального інституту суспільства, що готує покоління інтелігенції, яка відповідає за успадкування не тільки наукових знань, національно-культурних цінностей і моральних норм, але й за виведення української держави з кризи, щоб вона посіла гідне місце у європейській і світовій демократичній спільноті. Тому й треба вчити студентів гуманізму і моральності, інакше суспільство ніколи не позбавиться від безвідповідальних фахівців, яким бракує не лише професійних знань і умінь, а й моральності.

Треба констатувати відсутність загальної багаторівневої вузівської системи виховання професійно компетентних і духовно розвинених фахівців в сучасному освітньому просторі України. Багато залежить від того, як розуміти виховання. Якщо його розуміти як вплив на особистість з метою формування потрібних вихователю, навчальному закладу, суспільству якостей, то відповідь може бути тільки негативна. Якщо як створення умов для саморозвитку особистості в ході вузівського навчання, то відповідь повинна бути однозначно позитивною. Вважаємо, що кураторська діяльність, націлена на створення цих умов на нових засадах студентоцентризму, буде сприяти конструктивному розвитку виховної системи та переходу її від кризи до становлення як колективного суб'єкта.

Треба створити такі психолого-педагогічні умови в рамках освітнього простору, щоб поєднати інтелектуальні, духовні, емоційні, моральні основи виховання суб'єктів педагогічного процесу. Опитування, проведені в рамках досліджуваної проблеми фахівцями кафедри педагогіки Національного університету біоресурсів і природокористування України [13, с. 18], Радою з виховної роботи в Національній металургійній академії України, свідчать про позитивне ставлення студентів до наставників (кураторів) академічних груп. На запитання анкети «Чи потрібен наставник (куратор) студентській (академічній) групі?» 73% і 78% студентів цих закладів відповіли «Так». Наприклад, вивчаючи досвід куратора академічної групи у формуванні лідерських якостей студентів, Р. Сопівник наполягає на тому, що «наставник академічної групи є одним із найважливіших суб'єктів виховної роботи у сучасному вищому навчальному закладі, який безпосередньо взаємодіє із студентською молоддю і координує виховні впливи педагогічного колективу. Наставник наділений офіційними правами та повноваженнями, що дозволяють йому конструювати лідерське поле, де максимально проявляються та

розвиваються відповідні якості студентів» [19, с. 199-200]. Вважаємо, нашу увагу треба спрямувати на викладача, який читає навчальні дисципліни й виконує обов'язки куратора. У його діяльності важливий принцип творячого терпіння [23].

Студенти повинні наочно бачити втілення соціальних норм у поведінці всіх людей, з якими вони зустрічаються у стінах вищої школи. Вищий навчальний заклад – храм науки, який повинен бути і храмом культури. Виховання – це і вплив характеру викладача-куратора на характер студента, який формується, а характер – це душевний лад особистості. Роль куратора – бути зразком виконання обов'язків і дисципліни; бути носієм педагогічних цінностей і культури; бажання підтримувати ділові і міжособистісні взаємини, гуманне ставлення і до студентів.

**Висновки.** Отже, виховний процес у вищій школі спрямований на формування особистості студента з високими професійними і духовно-моральними якостями. Кожен ВНЗ має можливість розробити власну модель фахівця, на яку й розрахований навчальний процес. Реалізуючи освітні, виховні програми, необхідно забезпечити ціннісно-формуючу спрямованість навчального процесу завдяки його гуманітарному й виховному компонентам.

Сьогодні куратору академічної групи відводиться важлива роль, бо він виконує місію людинотворення студента, спонукає його до самовиховання й самореалізації.

**Перспективи подальших досліджень** вбачаємо у створенні для кураторів академічних груп програми виховання студентів Національної металургійної академії України, а також у дослідженні особистості студента як головного суб'єкта виховного впливу як з боку виховного простору закладу, так і куратора академічної групи.

#### Література

1. Белова Л. О. Виховна система сучасного ВНЗ: соціологічні аспекти аналізу. Рукопис. Дис. ... докт. соціологічних наук за спеціальністю 22.00.04 – спеціальні та галузеві соціології – Харківський гуманітарний університет «Народна українська академія». – Х., 2005 р.
2. Бердяев. Н.А. Царство духа и царство кесаря. – М.: Республика: серия «Мыслители XX века». – 384 с.
3. Богданова Н. Проблема формування духовної культури студентської молоді сучасної України // «Донецький вісник НТШ» – т. 24. Філософія. Суспільство. Педагогіка. 2008 р.

4. Бойко А. Тьютор – якісно вища педагогічна позиція і новий простір духовно-моральної взаємодії / А. М. Бойко // Зб. наук. праць Полтавського держ. пед. ун-ту імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2011. – С. 4–10. – (Серія «Педагогічні науки»).
5. Гульга А. Кант. – М.: Молодая гвардия, 1981. – 301 с.
6. Давиденко Е.М., Родіна Ю.В. Соціологічний портрет сучасного студента [http://www.rusnauka.com/1\\_NIO\\_2011/Psihologia/77422.doc.htm](http://www.rusnauka.com/1_NIO_2011/Psihologia/77422.doc.htm)
7. Дем'яненко Н.М. Інноваційні трансформації освітнього простору педагогічного університету // ВІСНИК №130 Розділ 1 Актуальні проблеми вищої педагогічної освіти. – 2015. – С. 20-25 [http://visnyk.chnpu.edu.ua/?wpfb\\_dl=1352](http://visnyk.chnpu.edu.ua/?wpfb_dl=1352)
8. Дубич К.В. «Особистісно орієнтоване виховання студентів в умовах соціокультурного середовища вищого навчального закладу». – Рукопис. Дис. ... канд. пед. н. за спеціальністю 13.00.07 – теорія та методика виховання. – Східноукраїнський національний університет імені В.Дала. 2015.
9. Жилякова І.Г. Система виховання в сучасній вищій школі України в світлі глобальних соціокультурних трансформацій: [http://www.nbu.gov.ua/old\\_jm/Soc\\_Gum/Vdnuet/gum/2011\\_2/Zgilyak.pdf](http://www.nbu.gov.ua/old_jm/Soc_Gum/Vdnuet/gum/2011_2/Zgilyak.pdf)
10. Ильинский И. М. Играющий триумвират: образование, политика, право: сборник статей, выступления, интервью. - М.: Изд-во Моск. гуманит. ун-та, 2010. – 135 с.
11. Лучанинова О.П. Обґрунтування педагогічних умов функціонування оновленої виховної системи вищого технічного навчального закладу. Духовність особистості: методологія, теорія та практика: збірник наукових праць / Гол. редактор Г.П. Шевченко. – Вип. 6 (69). – Северодонецьк: вид-во СХУ ім. В. Дала, 2015. – С. 113-126.
12. Максимок С.П. Педагогіка : навч. посібник. – К.: Кондор, 2005. – 667 с.
13. Маценко Л. Діяльність наставника в системі виховної роботи вищого навчального закладу: монографія / Л.Маценко. – К. : НАКККіМ, 2010. – 404 с.
14. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: Навчальний посібник для магістрантів і аспірантів / Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. – К.: ТОВ «Філ-студія», 2006. – 320 с.
15. Пономарьова Г.Ф. Виховання майбутнього педагога: теорія і практика: монографія / Г.Ф. Пономарьова. – Х.: Вид-во «Ранок», 2014. – 517 с.
16. Рогалева Г. И. О воспитательном пространстве вуза [Текст] / Г. И. Рогалева // Молодой ученый. — 2012. — №5. — С. 488-492.
17. Романкова Л. М. Виховний імператив світового суспільства знань: монографія / Л.М. Романкова; Мін-во освіти і науки України, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. – К. : «МП Леся», 2016. – 659 с.
18. Савельев Виктор Вища освіта в Україні: трансформація чи деградація? <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/5587/1/50.pdf> С. 112-115

19. Сопівник Р. Роль наставників академічних груп у процесі формування лідерських якостей майбутніх фахівців агропромислового комплексу України // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді : зб. наук. праць. – Вип. 16, кн. 3. - С. 190-201.
20. Сухарніков Ю.В. Концептуальні підстави розробки і впровадження національної рамки (академічних) кваліфікацій України // Вища школа. – 2012. - №3. – С. 16-38.
21. Тернопільська В.І. Довідник з виховної роботи зі студентами / В.І. Тернопільська, Т.В. Коломієць, І.О. Піонтківська. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2014. – 264 с.
22. Філософські рефлексії виховання: парадигмальні зміни у контексті соціальних практик. - Автореф. дис... д-ра філос. наук: 09.00.03 / В.В. Корженко; Ін-т філос. ім. Г.С.Сковороди НАН України. - К., 2001. - 34 с.
23. [http://kts-osvita.org.ua/index.php?option=com\\_content&task=view&id=203](http://kts-osvita.org.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=203).

#### КУРАТОР АКАДЕМИЧЕСКОЙ ГРУППЫ КАК КЛЮЧЕВОЙ СУБЪЕКТ ВОСПИТАТЕЛЬНОЙ СИСТЕМЫ ВТУЗА

О. П. Лучанинова

*В статье рассматривается деятельность куратора академической группы как ключевого субъекта воспитательной системы высшего технического учебного заведения; раскрывается необходимость пересмотра обязанностей куратора академической группы. Акцент делается на том, что сегодня куратор есть ключевой фигурой в учебно-воспитательном процессе, т.к. может выполнять функции фасилитатора, координатора учебно-воспитательных действий студента, совершать духовно-культурное сопровождение становления его как личности.*

**Ключевые слова:** куратор, фасилитатор, академическая группа, формирование личности, воспитательная система, субъект-субъектные отношения.

#### TUTOR OF THE ACADEMIC GROUP AS A KEY SUBJECT OF PEDAGOGIC SYSTEM OF HIGHER TECHNICAL EDUCATIONAL ESTABLISHMENT

O. P. Luchaninova

*The role of tutor is very important in the modern conditions of social and humanitarian crisis in society and as well as in the system of higher education. The author focuses on the competence of subjects of pedagogic activities (tutors, deputy dean for pedagogical affairs) understanding their deep knowledge of the theoretical basis of pedagogical work and psychology of student's development during the late*

*adolescence, as well as their ability to efficiently carry out pedagogical activities, to analyze the results of the latter and to make adjustments to redefine the organization of educational work. The tutor of the academic group, defining the level of students' educatedness, should understand that «the characteristic border of moral development at this age is the strengthening of the conscious motives of behavior.*

*According to the European educational standards, a tutor today serves as the facilitator and coordinator of educational and pedagogic actions of a student, has spiritual and cultural support for the formation of his/her personality, and therefore appears to be a key figure of the subject-subject relationship with the student in the educational and pedagogical process. In many national universities a lecturer begins to fill his activities with new content – academic advisor, tutor (tutor of an individual student or a group of students), supervisor of educational programs.*

*These lecturer's activities are aimed at the quality of education. And it is here that we can observe the contradictory position that takes some of the academic teaching staff of the institution: they provide students only with educational services and completely deny pedagogical influence on the student's personality. This position is false as today the education itself is a value. The lecturer, who often serves as the tutor of the academic group, is responsible for creating conditions for the student so that the latter could want to become a professional as well as a personality.*

**Keywords:** Tutor, facilitator, academic group, personality formation, pedagogical system, subject-subject relations.

**Лучанінова Ольга Петрівна** – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри інженерної педагогіки, заступник декана гуманітарного факультету з виховної роботи, заступник голови Ради з виховної роботи, голова секції з організації виховної роботи та дозвілля студентів Національної металургійної академії України (м. Дніпро, Україна). E-mail: luchaninova olga@mail.ru

**Luchaninova Olha Petrivna** – Candidate of Pedagogical Sciences, Assistant Professor of Engineering Education, Dean of the Faculty of Humanities of Educational Work, Deputy Head of the Educational Work, Head of the Section of Educational Work and Leisure of Students of National Metallurgical Academy of Ukraine (Dnipro, Ukraine). E-mail: luchaninova olga@mail.ru